

ارزیابی میزان احساس امنیت اجتماعی در شهر اسلامی و ارائه راهکارهای برنامه‌ریزی (نمونه موردی: محله بریانک تهران)

سلدا نظری^۱

۱- گروه شهرسازی، واحد سلماس، دانشگاه آزاد اسلامی، سلماس، ایران s_nazari@iausalmas.ac.ir

چکیده

امنیت اجتماعی، آرامش و آسودگی خاطری است که جامعه برای اعضای خود ایجاد می‌کند. در شهر اسلامی نیز از دیرباز مقوله امنیت دارای اهمیت بنیادین بوده است و مسلمانان جهت بالا بردن امنیت در شهر خود، از ابزارهای کالبدی و اجتماعی مختلفی استفاده می‌کردند. درواقع، ویژگی شهر اسلامی، امن و آرام بودن است. محله بریانک با مساحت ۲۵۰۷۱۲ متر مربع یکی از محلات قدیمی شهر تهران واقع در منطقه ده است که بر پایه توسعه و تحول روستای بریانک در محدوده جنوب غربی تهران طی ۱۰۰ سال گذشته شکل گرفته است. وجود خرده فرهنگ خشونت، بزهکاری، فقر، اعتیاد، زمینه شکل‌گیری ناامنی اجتماعی، افزایش جرایم و انحرافات اجتماعی را در محله فراهم کرده است. در این تحقیق برای سنجش احساس امنیت اجتماعی در محله بریانک، پنج معیار جانی (شامل ۱۳ زیرمعیار)، مالی (شامل ۹ زیرمعیار)، سیاسی (شامل ۱۰ زیرمعیار)، حیثیتی (شامل ۳ زیرمعیار) و محیط شهری (شامل ۲ زیرمعیار) توسط روش فرایند تحلیل سلسله مراتبی ارزیابی شد. معیارها و زیرمعیارهای تدوین شده، توسط اساتید شهرسازی مورد مقایسه قرار گرفته و با استفاده از نرم‌افزار expert choice ضریب اهمیت آنان تدوین شد. سپس برای مشخص شدن وضعیت هریک از زیرمعیارها در محله بریانک، پرسشنامه‌ای تدوین شد که هر سوال بیانگر وضعیت یک زیرمعیار بود و توسط ساکنان این محله تکمیل شد. با تلفیق نتایج ضریب اهمیت زیرمعیارها و امتیاز زیرمعیارها در محله بریانک، وضعیت کلی احساس امنیت اجتماعی در این محله مشخص گردید که عدد ۲/۸۷ (از مجموع ۵) را نشان داد که بیانگر وضعیت نسبتاً نامناسب احساس امنیت اجتماعی در محله بریانک است. در نهایت، راهکارهایی جهت ارتقاء احساس امنیت اجتماعی در زمینه پیشگیری از ناامنی جانی، مالی و حیثیتی ساکنین، بهبود نگرش سیاسی ساکنین، ارتقاء وضعیت اجتماعی فرهنگی ساکنین، بهبود وضعیت محیط شهری محله و ارتقاء وضعیت اقتصادی ساکنین محله بریانک تهران ارائه گردید.

واژه‌های کلیدی: احساس امنیت اجتماعی، محله بریانک تهران، فرایند تحلیل سلسله مراتبی

۱- مقدمه

امنیت یکی از نیازهای اساسی شهروندان است که به واسطه در برگیری احساس آرامش و آسایش محیطی از اهمیت ویژه‌ای برای شهروندان برخوردار است. از نظر بسیاری از صاحب‌نظران، در تقسیم بندی نیازها، نیاز به امنیت بر فراز همه نیازهای اجتماعی و بعد از نیازهای زیستی قرار می‌گیرد. به همین دلیل ارضای این نیاز، یکی از مهمترین وظایف هر جامعه‌ای محسوب می‌شود؛ زیرا فقدان آن احساس آرامش و اطمینان که لازمه وجود هرگونه نشاط و شادابی اجتماعی است را کاهش می‌دهد. گرچه امنیت از وظایف هر جامعه بالغی محسوب می‌شود، تا آنجا که برخی وجود آن را برتر از تامین معیشت برای افراد جامعه دانسته‌اند، اما در بسیاری از مباحث به احساس امنیت تا وجود آن، اهمیت بیشتری داده شده است. به گونه‌ای که اگر امنیت وجود داشته باشد اما از طرف اعضای جامعه احساس نشود، تاثیرات مثبت خود را از دست داده و زمینه را برای ترس